



① تیرماه در حالی آغاز شده که فضای رسانه‌ای ایران مطالب کمتری از حمله‌ی اسرائیل به لبنان داشت و توجه‌ها به سمت صدام بازگشته بود. تصویر مربوط به عملیات بیت المقدس است.

کرده است: «۱- مشکل مانور ۲- نیروهای خودی به مسائل دفاع در خاک ایران کمتر اهمیت می‌دادند. ۳- راه‌های مواصلاتی تدارکاتی، طولیل و در خاک دشمن بوده و از سوی دیگر ارتباط مرکز فرماندهی با قرارگاه‌های میدان جنگ به علت طولانی بودن، مورد تهدید قرار می‌گرفت. در این حالت نیروهای جلو در معرض انزوا قرار می‌گیرند، به‌ویژه وقتی دشمن به‌طور مستقیم وارد محل شود.» در ادامه این دلایل را توضیح بیشتری داده بود. دلایلی که به نظر کاملاً واقعی بود و عقب‌نشینی صدام تصمیمی هوشمندانه برای مستحکم‌تر کردن خطوط دفاعی اش بود و اغلب زمین‌هایی را که موقعیت مناسبی برای دفاع نداشت رها کرده بود و در مناطق بهتر برای دفاع مستقر شده بود و حتی برخی مناطق مسلط به میدان نبرد را با وجود آن که متعلق به ایران بود، تخلیه نکرد.

### تصمیم نهایی

امام فردای سخنرانی صدام سخنرانی کرد و در ابتدا مفصل به وقایع انقلاب و سال‌های مبارزه پرداخت و بعد به ماجراهای روز رسید؛ حمله‌ی اسرائیل به لبنان و جنگ ایران و عراق. هر دو را به هم مرتبط معرفی کرد. امام، صدام و اسرائیل را دو نوکر آمریکا معرفی کرد و حمله‌ی اسرائیل به لبنان را توطئه‌ای معرفی کرد که ایران هم در آن بازی خورده است و گفت آمریکا از حساسیت ایران خبر داشت و «این دام را آمریکا

از طرفی احمد خمینی، که از موافقان خاتمه‌ی جنگ و مخالفان ورود به خاک عراق بود، احساس کرد نظر امام در حال تغییر است و نامه‌ای به ایشان نوشت. سردار علایی که موفق شده این نامه را بخواند پس از چند سال مضمون به‌یادمانده از آن را چنین روایت کرده است: «آقا سید احمد آن‌جا خطاب به امام می‌نویسند: شما مخالف ادامه‌ی جنگ هستید؛ من می‌دانم. شما معتقد هستید که الان باید به جنگ خاتمه داد و مخالف عبور از مرز هستید اما به نظر متخصصین اهمیت می‌دهید و آن‌ها موافق هستند. من نگران این هستم. چون مرا فرزند خود می‌دانید و متخصص در این حوزه نمی‌دانید، بنابراین به حرف من توجه نخواهید کرد و حرف آن‌ها اثر می‌گذارد. لبّ مطلبش این است که امام! نظر خود شما درست است... و روی نظر خودتان پافشاری کنید که معتقد هستید باید جنگ خاتمه پیدا کند. من هم موافق نظر شما هستم و نگران این‌که اگر از مرز عبور بکنیم، بعداً نتوانیم جنگ را جمع کنیم.»

### سخنان صدام

آن‌چه امام را به تصمیم نهایی برای دادن اجازه‌ی ورود به خاک عراق رساند، گوش سپردن و تجزیه‌تخلیل سخنرانی صدام در ۳۰ خرداد بود. صدام به مناسبت آغاز ماه رمضان سخنرانی کرد. او درباره‌ی دلایل عقب نشینی از خاک ایران گفت که طولانی بودن راه ارتباطی ارتش عراق در خاک ایران برای دفاع ارتشی‌ها این مشکلات را ایجاد

### روایت نزدیک

سید حسن خمینی فرزند احمد خمینی در مصاحبه با سردار محقق درباره‌ی نظر اولیه‌ی امام پیرامون ادامه‌ی جنگ پس از فتح خرمشهر می‌گوید که برای او سند قطعی وجود دارد که: «امام مخالف بودند. اما این‌که بعداً نظرشان عوض شده یک بحث دیگری است.» سیدحسن خمینی به سردار محقق می‌گوید پس از آن مصاحبه که پدرش مخالفت امام را رسانه‌ای کرد بعضی به حاج‌احمد بی‌ادبی کردند.

### دیدگاه احمد

روز ۲۲ خرداد که امام در سخنرانی شرط‌های ایران را مطرح کرد، عراق عقب‌نشینی از برخی مناطق مرزی را آغاز کرد. امام تصمیم‌گیر اصلی درباره‌ی وضعیت ادامه‌ی جنگ در ایران بود و به نظر می‌رسد هنوز تصمیم قطعی نگرفته بود. از طرفی از این‌که فضای کشور متمرکز بر مسئله‌ی اسرائیل شده نگرانی‌هایی داشت. ۲۹ خرداد از طریق احمد خمینی پیامی به هاشمی رساند تا هاشمی در مجلس یا جایی دیگر بر اولویت مسئله‌ی جنگ تأکید کند.



② پس از سخنرانی امام در ۳۱ خرداد، مسیر شعارها در ایران تغییر کرد و مسیر جدیدی با شعار «راه قدس از کربلا می‌گذرد» آغاز شد.